

El Diacrític | | Actualitzat el 05/03/2017 a les 18:32

?Sebastià Sunyer Gavalda, anarcocomunista i tolstoïa

Ressenya de Jordi Martí i Font del llibre que Calúmnia acaba de publicar sobre la figura del controvertit anarcocomunista Sebastià Sunyer i Gavalda | «Queda molt per desenrutar i molta malesa per treure per conèixer què pensaven, què feien, com ho feien i per què ho feien aquelles dones i homes que convertiren les seves vides en una revolució constant»

Salvador Sunyer, en una doble imatge de l'època

Interessant, molt interessant, el llibre que Fran Fernández Gómez ha fet sobre la vida de l'anarquista Sebastià Sunyer Gavalda i que acaba de publicar l'editorial mallorquina Calúmnia. Interessant perquè suposa una bona introducció a la vida d'un anarcocomunista català complex en la seva biografia i, per això mateix, humà i aclaridor. És a dir que la vida explicada de Sunyer, nascut a la Poble de Massalua el 1863 en el si d'una família de pagesos propietaris benestants, no és lineal, no segueix una militància recta o estàndard i ordenada a nivell organitzatiu i alhora és plena d'algunes de les experiències, diverses i a voltes contradictòries, més interessants que el moviment llibertari català possibilitava a algú que, com ell, no tenia el costum d'asseure's en unes idees alliberadores quan aquestes esdevenien confortable butaca, sinó tot el contrari.

L'autor de la monografia és el doctor en Història per la UAB Fran Fernández Gómez, autor d'una tesi doctoral que caldrà llegir tan aviat com sigui possible i que m'ha fet conèixer el llibre de Calúmnia. La seva tesi porta per títol «Anarcocomunismo en España (1882-1896). El grupo de «Gràcia» y sus relaciones internacionales» i segurament és un dels textos imprescindibles ara per

ara per conèixer, fugint dels tòpics, què va ser, què proposava i com s'organitzava aquest corrent de pensament i acció que Lluanas va combatre de totes totes i que va resultar, per dir-ho així, «vencedor» davant de l'anarcocol·lectivista que personalment crec que és el corrent anarquista precedent directe de l'anarcosindicalisme i, per tant, de la CNT i els seus diversos successors.

Però tornem a Sunyer i Gavaldà, un senyor que va assumir l'anarcocomunisme i l'individualisme des d'unes pràctiques bàsicament intel·lectuals, tot i que pensar i actuar en l'anarquisme, de sempre, ha estat en bona part el mateix. Sunyer entrà en el món de les idees a partir d'un estricte autoritarisme religiós catòlic que, des de ben aviat, s'acompanyà d'un anticlericalisme explícit i evident. De fill de propietari agrícola, als anys vuitanta del XIX, Sunyer passà a ser un assalariat precari resident a la capital catalana amb evidents problemes de subsistència durant bona part de la seva vida. La seva militància anarquista, de 1885 a 1891, la tingué a través de la Federació Local de la FTRE de Sant Martí de Provençals. Allí, hi denuncià la jerarquització de l'organització sindical, així com determinades pràctiques que afavorien econòmicament alguns dels sindicalistes. Aquestes crítiques i l'arribada i difusió de les idees de Kropotkin, Reclus o Malatesta, com a alternativa des de l'anarquisme al sindicalisme col·lectivista àcrata, el situaren en un espai que era ple de grups i grupets partidaris de l'acció directa violenta, com el grup Los Desheredados de Gràcia, en què milità.

El 1896, va ser un dels detinguts i torturats durant l'intent d'extermini de l'anarquisme que suposà el Procés de Montjuïc. Per a ell també serà un punt i a banda. Periodista anarquista, propagandista i venedor de diverses publicacions anarcocomunistes, Sunyer fou torturat fins a l'extenuació i romangué a la presó de Santander, després d'una condemna a mort i una altra a 20 anys, fins al 1900. En sortir, la seva força vital anà destinada a crear una escola a través de la qual pogué donar pas a la seva passió per la pedagogia, que ell volia amable i divertida. Entre les seves innovacions conegudes es troba una cadira per tal de poder fer classes al camp. Durant aquest temps, destacà també la seva tasca com a editor.

Amb la Setmana Gloriosa de 1909, Sunyer fou desterrat a l'Aragó i la seva escola, tancada. El seu pensament no es mantingué estable i amb els anys, sobretot als 20 i 30 del segle XX, s'allunyà fins i tot dels pensaments llibertaris més heterodoxos i mantingué postures contràries a la lluita de classes i defensà postures clarament eugenèsiques alhora que defensava el dret dels avis a la vida malgrat no poguessin treballar, com ell mateix. Les seves crítiques individualistes al sindicalisme, el portaren a defensar postures allunyades de l'anarcosindicalisme, la violència del qual arribà a assenyalar com a culpable de l'augment de l'extrema dreta arreu d'Europa. La seva subsistència l'acabà assegurant la Generalitat en atorgar-li, vell i malalt, una pensió per les tortures patides a Montjuïc, la qual cosa l'alliberà de la gana i el patiment, després de ser objecte d'ajudes per part de diversos companys anarquistes com la mateixa Frederica Montseny. Les seves postures pacifistes radicals s'accentuaren amb el temps i esdevingué, no com a novetat sinó com a aprofundiment d'aquest camí, un dels anarquistes catalans més representatius del corrent tolstoïà.

El llibret de Fran Fernández Gómez d'aproximació a Sunyer Gavaldà m'ha resultat interessantíssim però alhora m'ha esperonat a conèixer l'obra de Sunyer, l'anarquista, l'antisindicalista, el pacifista i el pedagog, avui evidentment introbable i lluny de poder tenir un apropament fàcil per part del lector mitjà. Queda molt per desenrunar i molta malesa per treure per conèixer què pensaven, què feien, com ho feien i per què ho feien aquelles dones i homes que convertiren les seves vides en una revolució constant, a voltes fins i tot, com en el cas de Sunyer, en una revolució antirevolucionària. I en això estem i és per això que només podem esperar que Calúmnia i la resta d'editorials dels voltants no deixin de posar llum allà on no només hi havia fosca sinó el més gran no-res.